

SÜRELİDİR

**T.C.
DEVLET BAKANLIĞI**

7/10256
7/10255
16.../11/2009

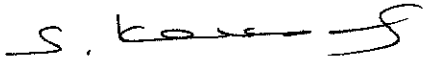
SAYI : B.02.0.007.00/1449
KONU : Yazılı Soru Önergeleri

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
GENEL SEKRETERLİĞİNE**

İLGİ: Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Genel Sekreterliği Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı'nın 04.11.2009 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-16599 sayılı yazısı.

İlgi yazı ile Bakanlığımıza gönderilen Adana Milletvekili Sayın Nevin Gaye ERBATUR ve İstanbul Milletvekili Ahmet TAN'a ait Yazılı Soru Önergeleri hakkındaki bilgileri içeren cevaplar ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Selma Aliye KAVAF
Devlet Bakanı

Dağıtım:

Gereği :

- TBMM Bşk.Genel Sekreterliği
(Kanunlar ve Kararlar Dai.Bşk.)
Ek: 2 Yazı (2'şer Nüsha)

Bilgi :

- Başbakanlık
(Kan.ve Kar.Gen.Müd.)
Ek: 2 Yazı

**ADANA MİLLETVEKİLİ SAYIN NEVİN GAYE ERBATUR'UN
7/10256 ESAS NOLU YAZILI SORU ÖNERGESİ CEVABIDIR**

BM Kalkınma Programı'nın (UNDP) yıllık 'İnsani Gelişme Endeksi' raporunda bu yıl üç sıra birden gerileyerek 79'uncu sıraya inen Türkiye, kadınların toplumsal, siyasi ve ekonomik alanlarda giderek artan bir adaletsizlikle karşılaştığı bir yer haline gelmiştir. Rapordaki 'Cinsiyete Dayalı Gelişme Endeksi' (GEM) verilerine göre, Türkiye, bu alanda Pakistan ve Birleşik Arap Emirlikleri'nin de gerisinde kalarak 109 ülke arasında 101. olmuştur. Son 27 yılda ortalama yaşam beklentisi, okuma-yazma oranı ve gayri safi milli hasılası giderek yükselen Türkiye'nin toplumsal kalkınmayı ekonomik büyüme ile eşgüdümlü olarak gerçekleştiremediği ilgili raporda bir kez daha görülmüştür. Cinsiyete Dayalı Gelişme Endeksi (GEM) kadınların ekonomik ve politik hayata aktif katılımı ve bunun gücüne dair göstergeler ortaya dökülerek hesaplanmaktadır. 101. sırada yer alan Türkiye, kendisinden çok daha kötü ekonomik verilere sahip birçok ülkenin de gerisinde kalmıştır. Ekonomik iyileştirmelere rağmen kadının sosyal hayata katılımı konusunda gerekli özenin gösterilmemesi toplumsal cinsiyet eşitliğini pekiştiren bir unsurdur. Bu bağlamda;

SORULAR :

- 1) Ülkemizde kadınların sıkıntı yaşadığı alanların başında istihdam konusunda kadınlara yönelik ayrımcı tutum gelmektedir. Bu ayrımcı tutum sonucunda kadın istihdamı da giderek düşmektedir. Ayrıca kadınların kayıtdışı çalışmaya zorlanması ve ücret adaletsizliği de kadınların ekonomik hayata katılımını engelleyici unsurlardır. Kadın istihdamını artırmak için alınması gereken tedbirler nelerdir? Bu tedbirlerin hayata geçirilmesi için kurumlar arası ya da sektörler arası ne gibi çalışmalar gerçekleştirilmiştir?
- 2) Kadınların ve kız çocuklarının eğitim hizmetinden yararlanmasını sağlamak ve okula gönderilmeyen kız çocuklarının okula gönderilmesini teşvik için ne gibi çalışmalar yapılmaktadır?
- 3) Kadınların siyaset ve karar alma mekanizmalarında temsilini artırabilmek için alınması gereken tedbirler nelerdir?
- 4) Ülkemizde kadınların, siyasi, toplumsal ve ekonomik hayata katılımları için gerekli teşvik edici tutumlar sağlanmadığından dolayı yukarıda değinilen istatistikler ve benzerlerinde ülkemizin konumunun giderek düşüş yaşayacağı açıktır. Bakanlar Kurulu'nun bir üyesi olarak Bakanlar Kurulu'nda bu konunun gündeme gelmesi için herhangi bir girişimde bulundunuz mu?

CEVAPLAR:

Konuya ilişkin olarak Bakanlığımıza bağlı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

SHÇEK Genel Müdürlüğü olarak; istihdama yönelik mesleki eğitim alan kadınlara Kadının İnsan Hakları Eğitimlerinin verilmesi yönünde İŞKUR ile görüşmeler yapılmıştır.

Bu eğitim ile kadınların ekonomik, medeni ve anayasal haklarını öğrenmeleri, bu haklarını doğru iletişim yöntemleri ile talep etmeleri, istihdam alanlarında yer alma isteğinin artırılması, böylece istihdam alanında yer bulmaları için bilgi, bilinç geliştirmeleri ve özgüvenlerinin artırılması amaçlanmaktadır.

Bu amaçla gerçekleştirilen ilk çalışma; İŞKUR –ILO işbirliği ile yürütülen "Kadınların İstihdamı İçin Mesleki Eğitim Projesi" kapsamında mesleki eğitim alan kadın ve genç kızlara, 16 konuyu içeren "Kadının İnsan Hakları Eğitiminin" SHÇEK personeli tarafından verilmesidir. Ankara, Gaziantep ve Konya illerinde söz konusu eğitim çeşitli gruplara verilmiş ve halen verilmeye devam edilmektedir.

Konuya ilişkin olarak Bakanlığımıza bağlı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

Ülkemizin en önemli sorunlarından biri olan işsizlik kadınlar açısından daha önemli ve çözüm gerektiren önceliklerimiz arasındadır. İşgücü piyasasına ve özellikle kadınların durumuna bakıldığında bu sorunun çözülmesi için kadınların istihdam edilebilirliklerinin artırılması, istihdama sürekli katılımlarının ve istihdamda yükselmelerinin sağlanması büyük önem arz etmektedir. Bu amaçla, yasal düzenlemeler gerçekleştirilmiş olup kurumlar çalışmalar yürütmektedir. Bu çalışmalar özetle şunlardır:

- 10 Haziran 2003 tarihinde yürürlüğe giren Yeni İş Kanunu'nun temelinde işveren-işçi ilişkisinde cinsiyet dahil hiçbir nedenle temel insan hakları bakımından ayırım yapılamayacağı ilkesi yer almaktadır. Kanunda, işverenin biyolojik veya işin niteliğine ilişkin sebepler zorunlu kılmadıkça, bir işçiye, iş sözleşmesinin yapılmasında yani şartlarının oluşturulmasında, uygulanmasında ve sona ermesinde, İşyerinde cinsel taciz ve kısmi çalışmaya ilişkin hükümler de ilk kez Kanunda yer almış, kadın çalışanlara verilen ücretli doğum izin süreleri de artırılmıştır.
- Personel alımlarında cinsiyet ayrımcılığı yapılmamasına ilişkin "Personel Temininde Eşitlik İlkesine Uygun Hareket Edilmesi" konulu 2004/7 sayılı Başbakanlık Genelgesi 22 Ocak 2004 tarihinde 25347 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.
- 2006 yılında yayımlanan ve İŞ-KUR İl Müdürlüklerine iletilen 25.05.2006 tarih ve 9644 sayılı Talimat ile, özel sektör işyerlerinin, biyolojik veya işin niteliğine ilişkin sebepler zorunlu kılmadıkça iş ilişkisinde cinsiyete dayalı ayırım yapamayacakları konusunda işverenlerin bilinçlendirilmesi istenmiştir.
- Ebeveyn izni müessesesinin tesisi ve evlat edinme halinde de bu iznin kullanılabilmesi amacıyla "Devlet Memurları Kanunu ve Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" hazırlanmıştır. Ülkemizin toplumsal ihtiyaçları ve bugüne kadar taraf olduğumuz uluslararası sözleşmelerdeki taahhütleri dikkate alınarak hazırlanan Tasarı, TBMM Avrupa Birliği Uyum Komisyonunda görüşülerek kabul edilmiş olup TBMM'nin ilgili diğer Komisyonlarında görüşülmek üzere TBMM Genel Kurulu'nun gündemindedir.
- 2007 yılında Gelir Vergisi Kanunu'nda yapılan değişikliklerle; hane içinde kadınlar tarafından üretilen ürünlerin düzenlenen kermes, festival, panayır ile kamu kurum ve kuruluşlarınca geçici olarak belirlenen yerlerde satılması sonucu kadınların elde ettikleri gelirler vergiden muaf tutulmuştur.
- Kadınların ve gençlerin istihdamını artırmak amacıyla hazırlanan ve 26.05.2008 tarihinde yürürlüğe giren İstihdam Paketi'nde, mevcut istihdama ilave olarak işe alınan kadınlar ile 18-29 yaş arası gençlere ait SSK işveren priminin 5 yıl boyunca

kademeli olarak İşsizlik Sigortası Fonu'ndan karşılanacağı, kreş ve emzirme odası açma yükümlülüğünün işverenler tarafından hizmet alımı ile yerine getirilebileceği hususlarına yer verilmiştir.

- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü koordinasyonunda ilgili kuruluşların katkıları ile "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı (2008-2013)" Pekin Eylem Platformu'nda belirlenen kritik alanlar esas alınarak hazırlanmıştır. Söz konusu Eylem Planında yer alan sekiz ana başlıktan ikisi "Kadın ve Ekonomi" ile "Kadın ve Yoksulluk" olup, bu alanlarda 9. Kalkınma Planı hedefleri dahilinde tüm taraflarca kadın istihdamının artırılması, kırsal kesimdeki kadınların konumlarının iyileştirilmesi, işgücü piyasasında cinsiyet ayrımcılığı ile mücadele edilerek, kadın ve erkek arasında ücret farklılıklarının azaltılması, istihdam dışında kalan yoksul kadınların konumlarının iyileştirilmesi, yoksullukla mücadele eden sorumlu kuruluşlar arasında var olan koordinasyonun güçlendirilmesi hedefleri belirlenmiş, bu hedeflere ulaşmak için stratejiler tespit edilmiştir. Hedeflerin gerçekleşmesine ilişkin olarak her bir sorun alanı itibarıyla belirlenen kurum ve kuruluşlar ile KSGM koordinatörlüğünde izleme ve değerlendirme toplantıları yapılmaktadır.
- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat Yasanının 15 ve 16 ncı maddeleri uyarınca, kamu kurum ve kuruluşları ile, üniversite ve sivil toplum kuruluşu temsilcilerinden oluşturulan "Kadının Statüsü Danışma Kurulu"nun toplantılarında kadın istihdamı ve girişimcilik konularında kararlar alınmaktadır. Bu toplantılarda; TBMM Genel Kurulunda bulunan Ebeveyn İzni Yasa Tasarısı'nın ivedilikle yasalaşması, iş yasasındaki cinsiyet temelli yaklaşımın terk edilerek çalışan sayısını esas alacak tedbirlerin geliştirilmesi, sosyal destek hizmetlerinin (çocuk bakım, yaşlı bakım ve kreş hizmetlerinin) geliştirilip yaygınlaştırılması, yasalardaki değişikliklerin uygulanmasının izlenmesi, kadın istihdamının artırılması için işvereni özendirici tedbirler alınması, işyerlerinde, sendikalarda kadın istihdamının artırılmasına yönelik eğitim programlarının (bilinç ve duyarlılık artırıcı) düzenlenmesi, kadınların kayıt dışı istihdamıyla mücadele kapsamında kamu kurum ve kuruluşları yanı sıra sendikaların da daha aktif tutum geliştirmesi (bilinç artırıcı çalışmalar), kadın girişimciliğinin desteklenmesi, kadınlara yönelik kredi - mikro kredi uygulamalarının kolaylaştırılması ve yaygınlaştırılması konularında görüş birliğine varılmış, söz konusu önerilerin gerçekleştirilmesinde, sorumlu ve işbirliği kuruluşları belirlenmiştir.
- Ayrıca, ülkemizde kadınların istihdama katılımını ve kadın girişimciliğini artırmak amacıyla; Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu (TESK), Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) ile kadın sivil toplum kuruluşları tarafından yürütülen çalışmalarda ve projelerde koordinasyon kurumu olarak Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü projelerin yürütme ve yönlendirme komitelerinde görev almakta ve aktif katılım sağlamaktadır. Bu çerçevede,

— Kadınların istihdamının artırılmasında önemli bir araç olan aktif işgücü programlarının geliştirilmesi amacıyla Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından AB Komisyonu işbirliği ile "Aktif İşgücü Programları Projeleri yürütülmektedir. Hedef gruplarından biri kadın olan Aktif İşgücü Programları Projesi I ve II kapsamında oluşturulan Yürütme Komitesinin üyesi olan KSGM projeye katkı sunmaktadır. nedeniyle söz konusu projenin yürütme komitesinde Genel Müdürlük yer almaktadır.

— Ülkemizde kadın girişimci potansiyelini nicelik ve nitelik bakımından geliştirmek için politikalar belirlemek ve girişimcilik kültürünün kadınlar arasında gelişmesine öncülük etmek amacıyla Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği bünyesinde "Kadın Girişimciler Kurulu" oluşturulmuştur. Söz konusu Kurul tarafından kadın

girişimcilere girişimcilik eğitimleri düzenlenmekte, kapasite geliştirmelerine yönelik faaliyetler yürütülmekte ve kadın girişimciler iş kurma ve işlerini başarılı bir şekilde sürdürme konusunda desteklenmektedir. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü söz konusu Kurulun yesidir.

- KOSGEB tarafından yürütülen "İş Merkezleri Yoluyla Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesi Projesi" kapsamında İstanbul-Pendik, Nevşehir, Kütahya, orum illerinde "Kadın İş Geliştirme Merkezleri (KİşGEM)" açılmış olup, söz konusu merkezlerde kendi işlerini kurmak isteyen kadın girişimcilere başlangıç desteği verilmektedir. nemli meslek kuruluşlarımızdan biri olan Türkiye Esnaf ve Sanatkrlar Konfederasyonu (TESK) tarafından Avrupa Birliği'nin mali desteği ile 25 ilde Esnaf ve Sanatkr Odaları Birliği vasıtasıyla "Kadın Girişimciliğini Destekleme Projesi" yürütülmüştür. Türkiye'deki kadın girişimcilerin yaklaşık %20'sini temsil eden TESK, proje ile kadın girişimcilerin sayısını arttırmayı yanı sıra, mevcut kadın esnaf ve sanatkrlara iş geliştirme desteği vermeyi hedeflemiştir. Proje kapsamında, Genel Girişimcilik Eğitimleri yanı sıra 9 farklı konuda eğitimler verilmiş, 6300 kadın girişimcilik eğitimlerinden, 3000'e yakın kadın da danışmanlık hizmetlerinden faydalanmışlardır.
- Diğer taraftan, KOSGEB tarafından Ağustos 2008'de başlatılan "İmalatçı Esnaf ve Sanatkr İşletme Destek Programı (Cansuyu Kredisi)" ile imalatçı esnaf ve sanatkrlara "0" faizli azami 25 bin TL tutarında, kadın girişimciler için 30 bin TL'ye kadar olan finansal desteğin de önemli bir uygulama olduğunu belirtmek gerekir.
- KOSGEB tarafından esnaf ve sanatkr tüm KOBİ'lere yönelik "Yeni Kredi Destek Paketi" kapsamında ilk üç ay ödemesiz işletme başına st limiti 25 bin TL tutarında, şahıs işletmelerinde işletme sahibinin kadın girişimci olması halinde ise işletme başına st limiti 30 bin TL tutarında kredi sağlanacaktır. Kredi faizinin %75'i KOSGEB %25'i krediyi kullanan tarafından ödenecektir. 100 bin işletmeye sağlanacak 2.5 milyar tutarındaki krediye ilişkin başvurular 04.11.2009 tarihinde başlamıştır.
- Bunun yanı sıra KOSGEB veri tabanına kayıtlı işletmelere uygun koşullarda finansal destek sağlanarak; işletme sermayesi ile rekabet gücünün artırılması ve mevcut yapılarının daha iyi şartlarda devam ettirilmesi, üretim maliyetlerindeki finansman yüklerinin azaltılması, yeni yatırım, üretim ve istihdam oluşturulmasını sağlamak hedeflenmiştir. "İstihdam Endeksli İmalatçı Esnaf Sanatkr ve KOBİ Destek Kredisi" programı kapsamında, imalatçı esnaf ve sanatkr başına 25 bin TL'ye kadar olan kredinin faizi KOSGEB tarafından karşılanmış olup, esnaf ve sanatkr kadın girişimcilere pozitif ayrımcılık yapılarak işletme başına 30 bin TL'ye kadar kredi kullandırılmıştır.
- Ülkemizde bankalar tarafından kadın girişimcilere yönelik özel destek paketleri uygulanmaktadır. Türkiye Halk Bankası 1993 yılından beri kadın girişimciliğine destek vermektedir. Halen, Türkiye Halk Bankası'nca uygulanmakta olan Girişimci Destek Paketi ve Kadın Girişimci Destek Paketi kapsamında herhangi bir faaliyeti ya da işyeri olmayan, mal ve hizmet üretimine, serbest meslek ya da ticari faaliyete yönelik yeni bir iş yeri açmak isteyen kadın girişimcilere yönelik olarak 5000 TL'den 25.000 TL'ye kadar; azami 6 ay ödemesiz dönemli 36 aya varan kredi kullanma imknı sağlanmaktadır.
- Diğer taraftan, Kadın Girişimciler Derneği ve Garanti Bankası işbirliği ile hazırlanan Kadın Girişimci Destek Paketi kapsamında, 30.000 ABD Dolarına kadar KOBİ proje

kredisinin yanı sıra, yatırım kredileri, nakit krediler ve işyeri kredisi verilmektedir. Söz konusu paketten faydalanan kadın girişimciler, Garanti Bankası tarafından düzenlenen eğitimlerden ücretsiz veya indirimli olarak faydalanabilmektedir.

- Ayrıca, kadın yoksulluğu ile mücadelede önemli bir araç olan, dünyada ve ülkemizde başarılı örnekleri bulunan mikro kredi uygulamalarının yaygınlaştırılması amacıyla İl Özel İdaresi Kanununun 6'ncı maddesinin (a) bendinde İl Özel İdaresinin görev ve yetkileri arasında "yoksullara mikrokredi verilmesi"nin de yer alması nedeniyle, bu maddenin kadın yoksulluğunu azaltmaya yönelik olarak 81 İl Valiliğimiz tarafından uygulanmasının kadınların ekonomik açıdan güçlendirilmesi, yoksulluğun ortadan kaldırılması, kadınların kendilerine olan özgüvenlerinin artması ve kadına yönelik şiddetin önlenmesi bakımından büyük önem taşıdığı görüşümüz 08.02.2007 tarihinde İçişleri Bakanlığı'na iletilmiştir. İçişleri Bakanlığı'nın bu konuda Valiliklere gönderdiği talimat doğrultusunda bazı illerde mikro kredi uygulaması başlatılmış ve başarıyla sürdürülmektedir. Uygulama sonucunda mikro krediden yararlanan kadınların bir kısmı kendi işlerini kurarak girişimciliğe adım atmışlardır. Önümüzdeki dönemde bu uygulamaların tüm illerimize yaygınlaştırılması hedefimizdir.

Eğitim her Türk vatandaşı için sunulan zorunlu yasal bir hak ve imkandır. Ülkemizde eğitim alanında atılan en önemli adımlardan biri 1997'de 8 yıllık zorunlu eğitime geçilmiş olmasıdır. Kız ve erkek çocukların eğitime eşit katılımını sağlamak için eğitim seferberliği başlatan Türkiye, 2000'li yıllarla birlikte kadınların erkeklere göre eğitime erişimde daha fazla sorunla karşılaştığını gösteren sayısal verileri dikkate alarak, okuryazarlık sorununu ortadan kaldırmak adına politikalar geliştirmiş ve çalışmalar yapılmıştır.

Ülkemizin temel politika önceliklerini gösteren, 2007-2013 yıllarını kapsayan 9. Kalkınma Planı'nda, kadınların toplumsal konumlarının güçlendirilmesi ve eşit fırsatlardan yararlanmalarını sağlayabilmek üzere, eğitim seviyesinin yükseltilmesi ve kadınların okuryazarlığının artırılması amacıyla projeler geliştirileceği, özellikle ilköğretimde okul terklerinin azaltılması için başta kırsal kesime ve kız çocuklarına yönelik olmak üzere gerekli tedbirlerin alınacağı ve ortaöğretime geçiş oranlarının yükseltileceği belirtilmiştir. 60. Hükümet Programı Eylem Planında da, ilköğretimde okul terklerinin azaltılması, her ilçede, ilçenin nüfusu da dikkate alınarak, en az bir kız ve erkek öğrenci ortaöğretim yurdunun bulunmasının sağlanması, kız çocuklarının okullaştırılmasına özel önem vermeye devam edilmesi benzeri faaliyetlerin gerçekleştirilmesi öngörülmüştür.

Geliştirilen bu program ve politikalar doğrultusunda, kadının eğitim düzeyinin yükseltilmesi yönünde başta Milli Eğitim Bakanlığımız olmak üzere diğer kamu kuruluşlarımızın, bu alanda çaba gösteren sivil toplum kuruluşlarının ve özel sektörün çalışmaları artarak sürdürülmektedir. Bu çalışmalar sonucunda, eğitim konusunda toplumun tüm kesimlerinde büyük bir duyarlılık oluşmuş ve bu duyarlılık medyanın da içinde yer aldığı ulusal kampanyalara dönüşmüştür. "Ulusal Eğitime Destek", "Haydi Kızlar Okula", "Kardelenler-Çağdaş Türkiye'nin Çağdaş Kızları" ve "Baba Beni Okula Gönder" kampanyaları beklenen etkiyi göstermiş ve kız çocuklarının okullaşma oranında önemli artışlar olmuştur.

Milli Eğitim Bakanlığınca, UNICEF'in desteği ile yürütülen "Haydi Kızlar Okula" kampanyası başlangıçta 53 ilde, daha sonra ise 81 ilimizde hayata geçirilmiştir. 2007 sonu itibarıyla, Kampanya çalışmaları süresince okullaşmadığı tespit edilen 273.447 kız çocuğundan 239.112'si (% 87) okullulaştırılmıştır. Kampanya başlangıcından itibaren sürdürülen çalışmaları kurumsallaştırmak ve sürdürülebilir hale getirmek amacıyla 2008 yılı itibarıyla yeni yaklaşımlar benimsenmiştir. İlköğretim çağı nüfusunun yüzde 100 okullulaştırılması için etkin stratejiler geliştirilmesine yönelik bu yeni yaklaşımların

uygulamaya geçirilmesi ile günümüze kadar kaydedilen ilerlemenin daha da ötesine ulaşılacaktır.

Yine Milli Eğitim Bakanlığımızca, kırsal kesimde okulu bulunmayan köy ve köy altı yerleşim birimlerinde bulunan ilköğretim çağı nüfusu ile yoksul ailelerin çocuklarının ilköğretim hizmetlerine kavuşturulmasını sağlamak amacıyla yatılı ve pansiyonlu ilköğretim okulları açılmıştır.

Yatılı eğitim okullarının sayısının artırılmasının yanı sıra, ilköğretim kurumlarının 6, 7 ve 8. sınıfları ile genel ve meslekî teknik orta öğretim kurumları için bursluluk hizmetleri de verilmektedir. Bursluluk hizmetleri ile birlikte Sosyal Riski Azaltma Projesi (SRAP) kapsamında yürütülen Şartlı Nakit Transferi uygulaması ile, nüfusun en muhtaç kesimine dahil olan ailelerin çocuklarının temel eğitim hizmetlerine tam olarak erişimini hedef alan bir sosyal yardım ağı oluşturmak amacıyla Türkiye'nin her köşesinde şartlı nakit transferi kapsamında karşılıksız eğitim yardımları yapılmaktadır. Kız çocuklarının okullulaşma oranları ile ilköğretimden ortaöğretime geçiş oranlarını artırmak amacıyla, kız çocuklarımıza ve ortaöğretimde devam eden öğrencilere verilen yardım miktarları daha yüksek tutulmuştur. İlköğretime devam eden erkeklere aylık 20 YTL, kızlara 25 YTL, ortaöğretime devam eden erkeklere aylık 35 YTL ve kızlara 45 YTL tutarındaki ödeme "Kadının aile ve toplum içindeki konumunun güçlendirilmesi" amacıyla doğrudan annelere yapılmaktadır.

Okulu bulunmayan nüfusu az ve dağınık yerleşim birimlerinde bulunan ilköğretim çağındaki kız ve erkek çocuklar ile birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan okullarda bulunan öğrencilerin daha kaliteli eğitim-öğretim imkânına kavuşturulması, eğitimde fırsat ve imkan eşitliğinin sağlanması amacıyla, "Taşınabilir İlköğretim Uygulaması" yürütülmektedir.

Konuya ilişkin gerçekleştirilen diğer bir Proje ise, Milli Eğitim Bakanlığınca yürütülen yoksulluğu azaltmak için eğitim seviyesini artırarak en dezavantajlı kırsal kentsel ve gecekondü bölgelerinde nüfusun yaşam koşullarını geliştirmek, temel eğitimin dışında kalan çocuklar, gençler ve yetişkinlerin kapsama alınmasını desteklemek, özellikle de kız çocukları ve kadınlar için yaygın-örgün eğitimin ortalama seviyesini artırmak amacıyla yürütülen "Temel Eğitime Destek Projesi" (TEDP)'dir.

Uygulamada olan bir diğer Proje, "Eğitime %100 Destek Projesi" ile devlet, özel sektör ve sivil toplum işbirliğinde okul binalarının, sınıf mevcutlarının, iç ve dış donanımların kalitesinde Avrupa Birliği'nin standartlarına ulaşılması ve eğitimin her kademesinde okul, bina ve eğitim materyalleri gibi fiziksel ihtiyaçların karşılanması hedeflenmektedir. Bu amaçla okul yaptıranlara uygulanan %5'lik vergi indirimi %100'e çıkarılmıştır.

"Ulusal Eğitime Destek Projesi" kapsamında gerçekleştirilen okuma-yazma kurslarından en çok yararlanan kadın kursiyerlerdir. Kadınların toplumsal fırsatlardan eşit biçimde yararlanmalarının sağlanması ve kadının insan haklarının korunması ile kadına yönelik şiddetle mücadele konularında koruyucu, önleyici hizmetlerin yaygınlaştırılması amacıyla yürütülmekte olan; "Benim Ailem, Anne Çocuk Eğitim Programı ve Baba Destek Eğitim Programları" ile farkındalık yaratma ve zihniyet dönüşümünün sağlanması ile risk önlemeye yönelik eğitim faaliyetleri devam etmektedir.

Ayrıca, yetişkinlere yönelik program ve projeler de gerçekleştirilmiştir. Bunların başında "Anne-Baba-Çocuk Eğitimi Projesi" bulunmaktadır. Bu proje ile anne, baba ve çocukların eğitim ihtiyaçları tespit edilmekte ve bu ihtiyaçlar doğrultusunda düzenlenen eğitim programları ile toplumun bilinç düzeyinin geliştirilmesi ve statülerinin yükseltilmesi amaçlanmaktadır. Proje kapsamında 1998-2008 yılları arasında 2.149.370 kadın, 697.590 erkek olmak üzere toplam 2.846.960 kişi "Aile İçi Şiddet, Aile Planlaması, Gençlerin Kötü Alışkanlıklardan Korunması, Töre Namus Cinayetleri, Kadına Karşı Şiddet, Çocuk İstismarı" vb. konularında eğitim verilmiştir.

Tüm bunların yanında, Millî Eğitim Bakanlığı ile Türkiye İş Bankası sponsorluğuyla ve Türkiye İş Kurumu, Sivil Toplum Kuruluşları desteğiyle yürütülmekte olan "Doğunun Parlayan Yıldızları Projesi" ile başta Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri ile bu bölgeler dışında kalan ve fazla göç alan pilot olarak seçilen illerde, hayat boyu öğrenme ilkeleri doğrultusunda toplumu olumsuz etkileyen (töre, terör, göç vb.) olayların önüne geçebilmek için; kadınlarımızı ve genç kızlarımızı toplumsal sorunlara duyarlı, annelik ve kız kardeşlik yetilerini geliştirerek, onların sosyal statülerini yükselterek meslek sahibi olmalarının önündeki engelleri ortadan kaldırmak, eğitim ihtiyaçlarını karşılamak, eğitimlerinin sürekliliğini sağlamak ve eğitim sonrasında kariyer ve istihdam imkânlarını artırmak ve bölgesinde rol model olmalarını sağlamak amaçlanmaktadır.

En son uygulamaya konulan ve Başbakanımız Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN'ın eşi Sayın Emine ERDOĞAN'ın desteklerinde başlatılan kampanyalardan birisi de "Ana Kız Okuldayız Okuma Yazma Kampanyası"dır. Kampanya ile kadın okumaz yazmazlık oranını ortadan kaldırmak amacıyla okuma yazma bilmeyen en az 3 milyon kadının okur yazar hale getirilmesi hedeflenmektedir.

Bu çalışmaların yanı sıra yaygın eğitimin kalitesinin artırılmasına ve kapsamının genişletilmesine yönelik çalışmalar da sürdürülmektedir. Kadın-okuryazarlık oranının yükseltilmesi amacıyla okuma-yazma kursları açılmakta ve "hayat boyu eğitim" sloganıyla özellikle kadınların istihdam edilebilir meslek edinmelerini sağlamaya ilişkin yaygın eğitim programları gözden geçirilmekte ve yeniden düzenlenmektedir. Türkiye'deki mesleki ve teknik eğitim sisteminin; sosyo-ekonomik ihtiyaçlar ve yaşam boyu öğrenme ilkeleri doğrultusunda, yüksek nitelikli ve performanslı ara kademe teknik insan gücünü yetiştirebilen, teknoloji geliştirilmesine ve üretimine yatkın bir biçimde uygulanmasını desteklemek amacıyla yürütülen "Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP)" kapsamında, MEB, TOBB, TİSK, Hak-iş, Türk-İş, TUSİAD, MEKSA Vakfı, TESK gibi sosyal ortaklarla işbirliği yapılmaktadır.

Kadınların yetki ve karar alma mekanizmaları ile siyasal yaşama katılımları, kadınların toplumsal konumlarını belirleyen önemli bir husustur. Kalkınma ve modernleşme hedeflerinin ise, kadınların karar alma ve yönetim süreçlerinin her düzeyinde aktif katılımı olmaksızın gerçekleştirilmesi mümkün değildir; çünkü bu yetki pozisyonlarında bütün toplumu etkileyecek kararlar alınmaktadır.

Bu çerçevede, siyasal katılıma bakılacak olduğunda Türkiye'de kadınlar ve erkekler yasal alanda eşit siyasi haklara sahiptir. Anayasa'nın 67, 68 ve 70. maddelerinde belirtildiği gibi, bütün Türk vatandaşları, yerel ve genel seçimlerde "seçme ve seçilme", "siyasi parti kurma" ve "belirlenen usule uygun olarak siyasi partilere katılma ve siyasi partilerden çekilme", "referandumlara katılma" ve "kamu hizmetine girme" haklarına sahiptir. Siyasi partilerin kadın kolları kurmasını engelleyen yasak 23.07.1995 tarihli 4121 sayılı kanun ile kaldırılmıştır. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 83. Maddesi'nde "siyasi partilerin herkesin, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din mezhep ve benzeri sebepler gözetmeksizin kanun önünde eşit olduğu prensibine aykırı amaç güdemeyeceği" belirtilmektedir.

Siyasal alanın yanı sıra yetki ve karar alma mekanizmalarında daha fazla kadının yer alması, kadın vatandaşların sorunları ve ihtiyaçlarına daha etkili çözüm getirilmesi anlamına gelecektir. Bu kapsamda, Personel Temininde Eşitlik İlkesine Uygun Hareket Edilmesi konulu 2004/7 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile personel alımında hizmet gerekleri dışında cinsiyet ayrımı yapılmasının, başta Anayasamız ve taraf olduğumuz uluslararası sözleşmelerdeki kadın-erkek eşitliğine ilişkin hükümlere aykırılık teşkil etmekte olduğu ifade edilerek, kamu kurum ve kuruluşlarının personel alımında hizmet gerekleri dışında cinsiyet ayrımı yapmaması gerektiği bildirilmiştir. Söz konusu Genelge ile kamu kurum kuruluşlarına personel alınırken cinsiyete dayalı ayrımcılık yapılmasının önüne geçilmiştir.

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü koordinatörlüğünde ilgili paydaşların da katılımıyla hazırlanmış olan "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı (2008-2013)"nda kadınların siyaset ve karar alma mekanizmalarında temsilini artırabilmek ana hedef olarak ele alınmış, konuya ilişkin stratejiler belirlenmiştir.

Yetki ve karar alma süreçlerine kadınların katılımlarında; kadınların eğitim düzeyi, ekonomik durumları ve aile içi sorumluluklarının belirleyici etken olması ve siyasetin erkek egemen bir alan olarak toplumsal kabul görmesi nedeniyle, kadınların bu alana katılımlarının istenilen düzeyde olmamasından hareketle bu konuda farkındalık yaratılması ve bilinç düzeyinin artırılması öncelikli hedefler arasında belirlenmiştir. Bu hedefe yönelik olarak kadınların panel, seminer, konferans, kitap broşür vb. araçlarla detaylı bir şekilde siyasal hak ve ödevleri hakkında, kamuoyunun ise ile yetki ve karar alma süreçlerine eşit katılımın önemi konularında bilgilendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Farkındalık yaratma ve bilinç artırma kapsamında, gerek özel sektörde gerek kamuda çalışan kadınların karar alma mekanizmalarında yer aldığı olumlu rol modellerinin tanıtılması için TRT ile işbirliği içinde çalışmalar yapılması planlanmıştır.

Öte yandan, kadınların ile yetki ve karar alma süreçlerine katılımını artıracak de yer almasına katkıda bulunacak düzenlemeler hedefine ilişkin olarak ise yerel yönetimlerde kadın meclisleri ile işçi-işveren sendika ve konfederasyonları ile meslek odalarında var olan kadın birimlerinin sayılarının ve etkinliklerinin artırılması önemli bir tedbir olarak görülmektedir.

2008 yılında yürürlüğe giren söz konusu Eylem Planında yer alan hedeflerin hayata geçirilmesine yönelik olarak çalışmalar Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından izlenmekte ve değerlendirilmektedir.

Saygılarımla.

Selma Aliye KAVAF
Devlet Bakanı